

Vuk'uzenzele

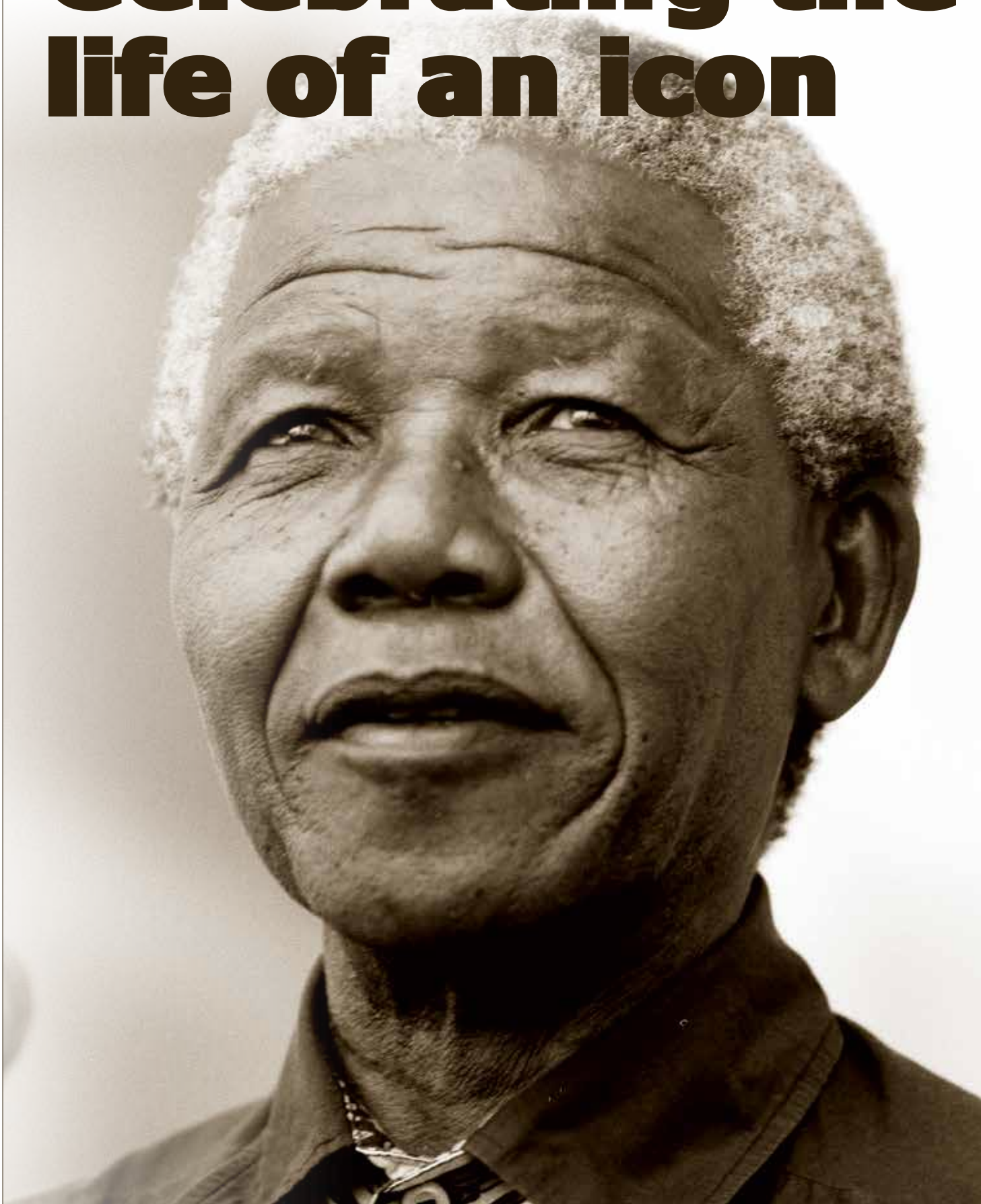

Produced by Government Communications (GCIS)

English/Afrikaans

| Julie 2018 Uitgawe 2

Celebrating the life of an icon

NHI a leap to improved health care

Page 6

Textile designer taking African craft to the world

Page 8

ALSO AVAILABLE ON:

@VukuzenzeleNews

f Vuk'uzenzele

Websites: www.gcis.gov.za

www.vukuzenzele.gov.za

E-mail: vukuzenzele@gcis.gov.za

Tel: (+27) 12 473 0353

Free Copy

"I seem to arrive more firmly at the conclusion that my own life struggle has had meaning only because, dimly and perhaps incoherently, it has sought to achieve the supreme objective of ensuring that each, without regard to race, colour, gender or social status, could have the possibility to reach for the skies."

Nelson Mandela

As die lewe vir jou suurlemoene gee, boer daarmee

DIE STEUN- EN ONTWIKKELINGSPLAN VIR BOERE help benadeelde gemeenskappe en individue, veral dié wat begunstigdes van grondhervormings is.

Amukelani Chauke

Die Wes-Kaap se Departement van Landbou het 'n program wat nuwe en gevestigde boere van die begin van hul ondernemings af help met ondersteuningsmeganismes, soos om hulle by te staan met befondsing totdat hulle selfonderhoudend word.

Een van die jongmense wat hulp gekry het by die Steunen en Ontwikkelingsplan vir Boere, is Wayne Mansfield (33) van Paarl. Hy het as 'n smous vir sy oom by Kaapstad se mark gewerk terwyl hy nog op skool was en nou voer hy sy eie suurlemoene uit waarmee hy boer op grond wat hy huur.

Mansfield het tien jaar gelede, toe hy 'n 23-jarige entrepreneur was, 'n geleentheid van die hand gewys om op 'n plaas te werk waar hy suurlemoene aangekoop het om weer te verkoop. Hy was toe jonger en het nie veel in boerdery belanggestel nie.

'n Paar jaar later het hy egter van plan verander toe hy

Wayne Mansfield (33), 'n jong boer van Paarl, was tydens sy skooldae 'n smous vir sy oom by Kaapstad se mark en voer nou sy eie suurlemoene uit waarmee hy op 'n stuk gehuurde grond boer.

besef het dat daar 'n groter aanvraag vir suurlemoene is.

"Ek het ook opgemerk dat plase doen wat die smouse doen — hulle verpak hulle eie voorraad en verkoop dit by Kaapstad se mark. Ek het besef dat daar binnekort nie 'n goeie mark vir ons smouse sou wees nie," sê hy.

Om en by 2013 het 'n plaaslike boer ingestem om Mansfield se mentor te wees en het 12 hektaar grond aan

hom verhuur. Hy het ook 'n besproeiingstelsel geïnstalleer sodat Mansfield kon ploeg.

In 2015 kon hy ongeveer 31 ton lemoene uitvoer en teen 2016 het dié getal gestyg tot 168 ton.

Danksy die mentorskap en hulp wat hy deur die Steunen en Ontwikkelingsprogram vir Boere ontvang het, het hy ook in 2015 'n toelaag van die Omvattende Steunprogram vir die Landbou

(CASP)

ontvang.

Hy kon sy onderneming uitbrei en het as 'n boer begin floreer.

Groeigeleentede vir boere

Die Steun- en Ontwikkelingsplan vir Boere is daarop gerig om die kapasiteit van histories benadeelde gemeenskappe en individue, veral begunstigdes van grondhervorming, te versterk. Dit maak voorsiening

vir opkomende, bestaans-, klein- en kommersiële boere.

Die projekadministrateur vir landbouontwikkelingsdienste by die Wes-Kaap se Departement van Landbou, Shaheed Martin, sê die program help boere om selfonderhoudend te word.

"Ons help boere reg van die begin af. Dit sluit in hulp met die aansoekproses vir toelaagbefondsing en, nadat hulle aansoek goedgekeur is, help ons hulle met inwerkingstelling en produksie," sê hy. Hy verduidelik dat die departement 'n holistiese benadering volg en volledige landbousteundienste, insluitend infrastruktuursteun, bied.

"Ons het ekonomie, wat vir die boere toegang tot markte gee sodra hulle gevestig is," sê hy. ■

As jy 'n klein- of kommersiële boer in die Wes-Kaap is, kan jy ons kontak vir meer inligting oor die Steun- en Ontwikkelingsprogram vir Boere by 021 808 5111.

Young female farmer leads in YAFF awards

Keamogetse Kgomanyane

Being born with a disability did not stop Landiswa Diniso from achieving her dream of being a farmer. In fact, it encouraged her to work harder.

The 28-year-old is the owner of Landiswa Diniso Livestock Enterprise in Burgersdorp in the northern part of the Eastern Cape.

She walked away with the Special Ministerial Award for a young entrepreneur living with a disability at the recently held 2018 Youth in Agriculture, Forestry and Fisheries (YAFF) awards.

Diniso was born with a disability in her left leg and has to wear a brace for support. However, she has not allowed

her disability to limit her.

As a young woman who grew up on a farm and later moved to a township in the Eastern Cape, Diniso said her journey into farming started over three years ago when her uncle gave her a calf.

She kept her calf in a grazing area and in 2015 the same animal which was now a cow had a calf. This inspired the farmer to continue in the farming business and she approached the Department of Rural Development and Agrarian Reform for support. She received animal feed and goats to start her business.

Today, the enterprise has grown to include a herd of 10 cattle, seven goats, eight pigs and a small patch where Diniso plants vegetables for the house-

hold and sells the surplus to the local community. This has become a means of livelihood for Diniso and her family.

She wishes to become a successful livestock farmer in the future and become an inspiration to the younger generation.

With the prize money of R50 000 she said it would help her start her goals. "The prize money will really assist my business. I believe farming is important because it creates job opportunities for unemployed youth," said Diniso.

Speaking at the awards ceremony, the Minister for Agriculture, Forestry and Fisheries, Senzeni Zokwana, said the nominees and recipients of the YAFF awards were proof that the youth is interested in the agriculture sector.

Landiswa Diniso working hard to grow her farming business.

NGV is 'n sprong na beter gesondheidsorg

DIE NASIONALE ONTWIKKELINGSPLAN bepaal dat die inwerkstelling van die NGV die swak gehalte van gesondheidsorg en die heersende koste van privaat gesondheidsorg die hoof moet bied.

Die Minister van Gesondheid, Dr. Aaron Motsoaledi, sê dat die Wysigingswetsontwerp op Nasionale Gesondheidsversekering (NGV) die gehalte van gesondheidsorg in Suid-Afrika sal verbeter.

Motsoaledi het onlangs 'n voorligtingsessie toegesprek waar hy die NGV-wysigingswetsontwerp en die Wysigingswetsontwerp op

Mediese Skemas bekend maak het.

Die Wetsontwerpe maak voorsiening vir beter toegang tot gesondheidsorg deur die NGV.

’n Wetsontwerp is ’n konsepweergawe van ’n wet. Die meeste wetsontwerpe word deur ’n regeringsdepartement, onder leiding van die betrokke minister, opgestel. Die wetsontwerp moet deur

die Kabinet goedgekeur word, voordat dit aan die Parlement voorgelê word.

Die bekendstelling van hierdie twee wetsontwerpe beteken dat Suid-Afrika een stap nader daaraan is om universele gesondheidsorg te bied, wat beteken dat die NGV binnekort wet sal wees.

Die NGV is ’n finansieringstelsel waarvolgens alle Suid-Afrikaanse burgers

toegang tot noodsaaklike gesondheidsorg sal kry, ongeag hulle werkstatus en vermoë om ’n direkte finansiële bydrae tot die fonds te maak.

Motsoaledi sê die regering is pynlik bewus daarvan dat sommige mense glo daar is ’n behoefte om die sukkelende openbare gesondheidsorgstelsel eers op te knap voordat daar oor die NGV gepraat word.

Hy sê die regering is bewus van die probleme wat ervaar word met swak gehalte en ondoeltreffendheid in die openbare gesondheidsorgstelsel.

Motsoaledi sê die Nasionale Ontwikkelingsplan het die aandag pertinent daarop gevestig en dat die inwerkstelling van die NGV die swak gehalte van gesondheidsorg en die heersende koste van privaat gesondheidsorg die hoof sal bied.

Terwyl daar debat gevoer word oor die wysigings tot die wetsontwerpe, sal die departement minstens vier NGV-projekte in werking stel. Dit sluit in skoolgesondheid, geestesgesondheid en swanger vroue met gekompliseerde swangerskappe by 22 hoogs geaffekteerde hospitale. Dit sluit ook onkologie in, met spesifieke hulp aan Gauteng en KwaZulu-Natal, maar die ander provinsies sal

nie geïgnoreer word nie.

Motsoaledi sê verder dat die koste van privaat gesondheidsorg buite die bereik van baie burgers is en dat die voormalige Hoofregter Sandile Ngcobo deur die Mededingingskommissie aangestel is om ’n markondersoek te lei oor die koste van privaat gesondheidsorg.

“Die wysigings wat ons bekendstel is daarop gerig om broodnodige verligting te bring vir pasiënte wat in ernstige finansiële nood verkeer,” sê hy.

Motsoaledi sê dat die eerste wysiging tot die Wetsontwerp bybetalings sal afskaf.

Bybetalings beteken dat die skema ’n gedeelte van die rekening betaal wat ’n verskaffer — hetsy ’n hospitaal of privaat dokter — aan die pasiënt hef. Die res van die fondse is veronderstel om deur die pasiënt, uit eie sak, betaal te word.

Het jy geweet?

Die departement het die bou en opknapping van 701 klinieke voltooi of is besig om dit te voltooi, en meer as R40 miljard is ter voorbereiding vir die NGV bestee.

Plans to drastically change TB treatment

THE INTRODUCTION of Bedaquiline has earned South Africa the top spot as the first country in the world to dispense this type of treatment.

Patients with Multi-drug Resistant Tuberculosis (MDR-TB) will now be able to receive life changing treatment as the Department of Health begins its roll-out of Bedaquiline.

According to the department’s drug resistant TB director, Norbert Ndjeka Bedaquiline will replace the old regimen, which makes use of injections to administer MDR-TB treatment.

“This means that for the first time, an injection-free

regimen will be recommended for all patients with Rifampicin Resistant Tuberculosis in South Africa. Additionally, patients with MDR-TB will now also receive Bedaquiline as part of a more patient friendly short regimen, which is expected to improve adherence and ensure success,” he said.

The introduction of Bedaquiline has earned South Africa the top spot as the first country in the world to dispense this type of treatment.

The department says Be-

daquiline has been hailed for its effective treatment and short turnaround time.

“Treating patients with drug resistant TB was difficult with old medicines, which had many negative side effects and over long periods often up to 24 months.”

In addition, the treatment is revered for reducing the number of deaths and having fewer side effects in comparison to its injectable counterpart, which resulted in hearing loss for many MDR-TB patients.

The department began the roll-out of Bedaquiline across the country in July.

“We started the roll-out with facilities that are ready to implement. This will be done in a phase by phase approach. We will then assist

and capacitate those provinces that need assistance,” said Ndjeka.

It is anticipated that roll-out across the country will be concluded between the next three to six months.

www.sanews.gov.za